

СЕКЦІЯ 1. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК [373.3/.5+374]:37.091.3:379.85(477)"19/20»
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2026-115-1>

**ОСВІТНІЙ ТУРИЗМ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА ПОЗАШКІЛЛІ
НАПРИКІНЦІ XX – НА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

Браславська Оксана Володимирівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри географії та туризму, факультет природних наук,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького;
професор кафедри географії та туризму,
Закарпатський угорський університет ім. Ференца Ракоці II
braslaoksa@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0852-686X

Мета. Метою статті є аналіз розвитку освітнього туризму в закладах освіти та позашкільлі наприкінці XX – на початку XXI століття та визначення його педагогічного значення. Актуальність дослідження зумовлена потребою осмислення освітнього туризму як форми практико-орієнтованого навчання, що поєднує пізнавальну, виховну, краєзнавчу, соціокультурну й оздоровчу складові. Методи. У дослідженні використано аналіз наукової літератури, історико-педагогічний метод, систематизацію, узагальнення та контент-аналіз нормативно-правових документів. Це дало змогу з'ясувати сутність освітнього туризму, визначити його форми, функції, організаційні засади й тенденції розвитку в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. Результати. Установлено, що в досліджуваний період освітній туризм розвивався як важлива форма пізнавальної, виховної та практико-орієнтованої діяльності учнівської молоді. Його основними формами були навчальні екскурсії, туристські походи, краєзнавчі експедиції, польові заняття, музейні практики, освітні маршрути, гурткова й проєктна робота. У школі він реалізовувався переважно через предметні екскурсії з історії, географії, біології, літератури та мистецтва, а в позашкільлі набув більш системного характеру завдяки діяльності центрів туризму і краєзнавства, гуртків, клубів юних туристів та екскурсоводів. З'ясовано, що участь у туристсько-краєзнавчих заходах сприяла розвитку пізнавальної активності, дослідницьких умінь, комунікативних навичок, уміння працювати в команді, відповідального ставлення до природи, історії та культури рідного краю. Висновки. Доведено, що освітній туризм наприкінці XX – на початку XXI століття був важливим засобом оновлення шкільної та позашкільної освіти. Його педагогічне значення полягає у поєднанні навчання з практичним досвідом, формуванні ключових компетентностей і соціалізації учнівської молоді.

Ключові слова: туристсько-краєзнавча діяльність, позашкільна робота, навчальні екскурсії, учнівська молодь, неформальне навчання, краєзнавчі експедиції, практико-орієнтоване навчання.

**EDUCATIONAL TOURISM IN EDUCATIONAL AND OUT-OF-SCHOOL INSTITUTIONS
AT THE END OF THE 20TH – BEGINNING OF THE 21ST CENTURY**

Braslavska Oksana Volodymyrivna,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department
of Geography and Tourism, Faculty of Natural Sciences,
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University;
Professor of the Department of Geography and Tourism
Ferenc Racoczi II Transcarpathian Hungarian University
braslaoksa@gmail.com
orcid.org/0000-0003-0852-686X

Purpose. The purpose of the article is to analyze the development of educational tourism in educational and out-of-school institutions at the end of the 20th – beginning of the 21st century and to determine its pedagogical significance. The relevance of the study is due to the need to understand educational tourism as a form of practice-oriented learning that combines cognitive, educational, local history, socio-cultural and health components. Methods. The study used an analysis of scientific literature, a historical and pedagogical method, systematization, generalization and content

analysis of regulatory documents. This made it possible to clarify the essence of educational tourism, determine its forms, functions, organizational principles and development trends in institutions of general secondary and out-of-school education. Results. It was established that during the studied period, educational tourism developed as an important form of cognitive, educational and practice-oriented activity of schoolchildren. Its main forms were educational excursions, tourist hikes, local history expeditions, field trips, museum practices, educational routes, group and project work. At school, it was implemented mainly through subject excursions in history, geography, biology, literature and art, and outside of school it acquired a more systematic character thanks to the activities of tourism and local history centers, groups, clubs of young tourists and tour guides. It was found that participation in tourist and local history events contributed to the development of cognitive activity, research skills, communication skills, the ability to work in a team, and a responsible attitude towards nature, history and culture of one's native land. Conclusions. It is proven that educational tourism at the end of the 20th – beginning of the 21st century was an important means of updating school and extracurricular education. Its pedagogical significance lies in combining learning with practical experience, forming key competencies and socializing students.

Keywords: *tourist and local history activities, extracurricular work, educational excursions, students, informal learning, local history expeditions, practice-oriented learning.*

Вступ. У сучасних умовах трансформації української освіти особливої актуальності набуває проблема пошуку таких форм організації освітнього процесу, які забезпечують поєднання навчання, виховання, практичного пізнання довкілля, формування соціального досвіду та розвитку особистісної активності здобувачів освіти. Однією з таких форм є освітній туризм, що поєднує пізнавальну, виховну, культурологічну, краєзнавчу, комунікативну та оздоровчу складові. Його значення зростає в умовах оновлення змісту загальної середньої та позашкільної освіти, посилення ролі неформального навчання, інтеграції практико-орієнтованих методів і потреби формування в учнів здатності застосовувати набуті знання в реальних життєвих ситуаціях.

Освітній туризм у закладах освіти та позашкільній наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття розвивався на перетині кількох важливих напрямів: туристсько-краєзнавчої діяльності, екскурсійної роботи, позашкільної освіти, неформального навчання, громадянського виховання та культурно-пізнавальної діяльності учнівської молоді. У науковій літературі освітній туризм розглядається як різновид неформальної освіти, що сприяє розширенню пізнавального досвіду, формуванню дослідницьких умінь, розвитку самостійності, комунікативності та соціальної активності особистості (Ковальчук, 2018). Водночас туристсько-краєзнавча робота в позашкільних закладах постає як важливий засіб виховання, що забезпечує безпосереднє ознайомлення учнів із природною, історико-культурною та соціальною спадщиною рідного краю (Косило, 2017; Петранівський, Рутинський, 2006).

Актуальність дослідження зумовлена тим, що освітній туризм упродовж досліджуваного періоду поступово вийшов за межі традиційної екскурсійної діяльності й набув значення комплексної педагогічної технології, зорієнтованої на практичне засвоєння знань, розвиток ключових компетентностей, виховання громадянської позиції та формування культури відповідального ставлення до навколишнього

середовища. У позашкільній освіті особливої ваги набули гуртки туристсько-краєзнавчого напрямку, походи, експедиції, екскурсії, польові дослідження, краєзнавчі проєкти, що сприяли активізації пізнавальної діяльності учнів та розвитку їхньої дослідницької культури (Бабенко, 2023; Пустовіт, 2013).

Наукова новизна теми полягає у необхідності цілісного осмислення освітнього туризму не лише як напрямку туристичної діяльності, а як педагогічного явища, що історично формувалося в системі загальної середньої та позашкільної освіти. У наявних дослідженнях окремо висвітлюються теоретико-прикладні аспекти розвитку освітнього туризму в Україні, його історико-культурне значення, зв'язок із неформальною освітою, туристсько-краєзнавчою роботою та сучасними освітніми практиками (Гальків, Кулиняк, 2017; Ткачук, 2010; Устищенко, 2014). Однак потребує подальшого аналізу саме динаміка становлення освітнього туризму в закладах освіти та позашкільній наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, коли відбувалися зміни в нормативному забезпеченні позашкільної освіти, розширювалися форми туристсько-краєзнавчої діяльності та посилювалася увага до практичної, компетентісної й виховної спрямованості навчання.

Важливим чинником актуальності теми є нормативне закріплення ролі позашкільної освіти в розвитку здібностей, інтересів і творчого потенціалу дітей та учнівської молоді. Закон України «Про позашкільну освіту» визначив позашкільну освіту як складову системи безперервної освіти, спрямовану на розвиток особистості, її талантів, здібностей і задоволення освітніх потреб у вільний від навчання час (Закон України «Про позашкільну освіту», 2000). Крім того, затвердження положення про центри, будинки, клуби, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді засвідчило інституційне оформлення туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної роботи як важливої складової освітнього простору (Міністерство освіти і науки України, 2002).

У міжнародному науковому дискурсі освітній туризм трактується як форма навчання через досвід, що забезпечує поєднання академічного, культурного та практичного компонентів пізнання. Зарубіжні дослідники наголошують, що освітні подорожі, польові заняття та навчальні поїздки сприяють глибшому засвоєнню знань, розвитку міжкультурної комунікації, соціальної взаємодії та рефлексивного мислення здобувачів освіти (Arcodia et al., 2021; Ritchie, Carr, Cooper, 2023). Такі підходи є важливими для української педагогічної науки, оскільки дають змогу розглядати освітній туризм не як допоміжну форму дозвілля, а як змістовний інструмент організації освітнього процесу, що має значний виховний і розвивальний потенціал.

Отже, дослідження освітнього туризму в закладах освіти та позашкільлі наприкінці XX – на початку XXI століття є актуальним з огляду на потребу історико-педагогічного узагальнення досвіду його становлення, визначення провідних тенденцій розвитку, розкриття його ролі у формуванні пізнавальної активності.

Мета статті: проаналізувати розвиток освітнього туризму в закладах освіти та позашкільлі наприкінці XX – на початку XXI століття та визначити його педагогічне значення.

Теоретичне обґрунтування проблеми. Освітній туризм у закладах освіти та позашкільлі є педагогічним явищем, що поєднує навчальну, виховну, пізнавальну, краєзнавчу, соціокультурну й оздоровчу функції. Його мета полягає у засвоєнні знань через безпосереднє спостереження, практичну діяльність, дослідницький пошук і набуття особистісного досвіду.

У науковій літературі освітній туризм розглядається як різновид неформальної освіти, що сприяє розвитку самостійності, комунікативності, соціальної активності та практичних умінь учнів (Ковальчук, 2018; Ткачук, 2010). Основними його формами є екскурсії, навчальні подорожі, туристські походи, експедиції, польові заняття, краєзнавчі маршрути й проекти.

Важливою основою освітнього туризму є туристсько-краєзнавча діяльність, спрямована на вивчення природи, історії, культури й традицій рідного краю. Вона сприяє формуванню дослідницького досвіду, патріотичних почуттів і відповідального ставлення до культурної спадщини та довкілля (Косило, 2017; Петранівський, Рутинський, 2006).

У системі позашкільної освіти освітній туризм реалізується через діяльність гуртків, клубів і центрів туризму, що забезпечують добровільну, практико-орієнтовану та інтересову активність дітей і молоді. Нормативне підґрунтя цього напрямку визначають Закон України «Про позашкільну освіту» та відповідні положення про туристсько-краєзнавчі заклади

учнівської молоді (Закон України «Про позашкільну освіту», 2000; Міністерство освіти і науки України, 2002).

Теоретичне значення освітнього туризму пов'язане з компетентнісним підходом, адже участь у туристсько-краєзнавчих заходах формує вміння працювати з інформацією, аналізувати, взаємодіяти в команді, дотримуватися правил безпеки та відповідально ставитися до природи й культурної спадщини.

Наприкінці XX – на початку XXI століття освітній туризм поступово утвердився як засіб формування цілісного освітнього досвіду учнівської молоді. У зарубіжних дослідженнях він пов'язується з навчанням через досвід, що сприяє глибшому засвоєнню знань, розвитку рефлексії, міжкультурної комунікації й соціального досвіду (Arcodia et al., 2021; Ritchie, Carr, Cooper, 2023).

Методологія та методи. Методологічну основу дослідження становлять положення історико-педагогічного, системного, діяльнісного, компетентнісного та культурологічного підходів. Історико-педагогічний підхід дав змогу розглянути освітній туризм у закладах освіти та позашкільлі як явище, що формувалося в конкретних суспільно-освітніх умовах наприкінці XX – на початку XXI століття. Системний підхід забезпечив аналіз освітнього туризму як складової освітнього простору, що поєднує шкільну, позашкільну, краєзнавчу, виховну й практико-орієнтовану діяльність. Діяльнісний підхід дав можливість визначити освітній туризм як форму активного пізнання, у межах якої учні набувають знань і досвіду через участь в екскурсіях, походах, експедиціях, краєзнавчих маршрутах і навчальних подорожах. Компетентнісний підхід використано для з'ясування ролі освітнього туризму у формуванні пізнавальних, комунікативних, соціальних, громадянських і дослідницьких умінь здобувачів освіти. Культурологічний підхід дав змогу розкрити значення освітнього туризму у вивченні історико-культурної спадщини, традицій, природного й соціального середовища рідного краю.

Для досягнення мети дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів. Теоретичний аналіз наукової літератури застосовано для з'ясування сутності понять «освітній туризм», «туристсько-краєзнавча діяльність», «позашкільна освіта», «неформальна освіта». Метод історико-педагогічного аналізу дав змогу простежити особливості становлення й розвитку освітнього туризму в закладах освіти та позашкільлі у визначених хронологічних межах. Порівняльний метод використано для зіставлення підходів вітчизняних і зарубіжних дослідників до розуміння освітнього туризму та його педагогічного потенціалу.

Метод систематизації дав можливість узагальнити основні форми освітнього туризму,

зокрема екскурсії, туристські походи, експедиції, польові заняття, краєзнавчі гуртки, навчальні маршрути та проектну діяльність. Метод узагальнення використано для визначення провідних функцій освітнього туризму: навчальної, виховної, розвивальної, соціалізуючої, краєзнавчої та оздоровчої. Контент-аналіз нормативно-правових документів застосовано для виявлення організаційних засад розвитку позашкільної освіти й туристсько-краєзнавчого напрямку роботи з учнівською молоддю.

Використання зазначених методологічних підходів і методів забезпечило цілісне вивчення освітнього туризму як педагогічного явища, дало змогу визначити його місце в системі закладів освіти та позашкільля, розкрити зміст, форми, функції й тенденції розвитку наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття.

Результати та дискусії. Аналіз наукових джерел і нормативних документів засвідчив, що наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття освітній туризм у закладах освіти та позашкільлі розвивався як форма практико-орієнтованої, пізнавальної та виховної діяльності учнівської молоді. Його зміст охоплював навчальні екскурсії, туристські походи, краєзнавчі експедиції, польові заняття, музейні практики, освітні маршрути й проектну діяльність.

У закладах загальної середньої освіти освітній туризм найчастіше реалізовувався через екскурсії з історії, географії, біології, літератури та мистецтва. Наприклад, під час вивчення історії рідного краю учні відвідували краєзнавчі музеї, пам'ятки архітектури, меморіальні комплекси, місця історичних подій. Такі форми роботи допомагали не лише закріпити навчальний матеріал, а й сформувати емоційно-ціннісне ставлення до культури, традицій та історичної пам'яті свого регіону.

У межах природничих дисциплін поширеними були екскурсії до парків, лісових масивів, водойм, заповідних територій. Учні спостерігали за природними об'єктами, визначали види рослин, аналізували стан довкілля, фіксували ознаки антропогенного впливу, складали описи місцевості. Така діяльність сприяла формуванню екологічної культури, дослідницьких умінь і відповідального ставлення до природи.

У позашкільній освіті освітній туризм мав більш системний характер. Центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, гуртки, клуби юних туристів та екскурсоводів організовували походи вихідного дня, багатоденні туристські походи, краєзнавчі експедиції, змагання з техніки туризму, пошуково-дослідницькі роботи. Наприклад, гуртківці досліджували історію свого населеного пункту, збирали спогади місцевих жителів, описували природні та культурні об'єкти, створювали туристсько-краєзнавчі маршрути, готували презентації, виставки або мініекскурсії для молодших школярів.

Конкретним прикладом освітнього туризму є краєзнавча експедиція «Мій рідний край». На підготовчому етапі учні вивчали літературу, карти й архівні матеріали, визначали маршрут і розподіляли обов'язки. Під час експедиції вони фотографували об'єкти, записували усні свідчення, описували пам'ятки, збирали матеріали про традиції та видатних людей краю. Підсумком такої роботи могли бути карта маршруту, альбом, виставка або учнівська доповідь.

Результати аналізу дають підстави виокремити основні тенденції розвитку освітнього туризму в досліджуваний період. По-перше, відбулося розширення його змісту від окремих екскурсій до експедицій, польових практик, дослідницьких маршрутів і проектної діяльності. По-друге, посилилася його компетентісна спрямованість, оскільки участь у туристсько-краєзнавчих заходах сприяла формуванню комунікативних, дослідницьких, соціальних, екологічних і громадянських умінь. По-третє, зросла роль позашкільних закладів як центрів організації системної туристсько-краєзнавчої роботи.

Дискусійним залишається питання співвідношення понять «освітній туризм», «туристсько-краєзнавча діяльність» і «навчальна екскурсія». Навчальна екскурсія здебільшого має короткочасний характер і спрямована на поглиблення конкретної теми. Туристсько-краєзнавча діяльність охоплює ширший комплекс форм роботи, пов'язаних із вивченням рідного краю, походами, експедиціями та пошуковою діяльністю. Освітній туризм доцільно розглядати як узагальнювальне поняття, що поєднує різні форми пізнавальної мобільності, організовані з освітньою метою.

Водночас розвиток освітнього туризму супроводжувався певними труднощами: недостатнім методичним забезпеченням, обмеженими фінансовими можливостями закладів освіти, залежністю від ініціативи окремих педагогів, складністю організації безпечних маршрутів і нерівномірністю розвитку туристсько-краєзнавчої роботи в різних регіонах. Попри це, освітній туризм мав значний потенціал, оскільки сприяв поєднанню навчання з практичним досвідом, розвитку пізнавального інтересу, самостійності, відповідальності, дослідницької культури й ціннісного ставлення до природи, історії та культури рідного краю.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що освітній туризм у закладах освіти та позашкільлі наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття сформувався як важлива форма пізнавальної, виховної та практико-орієнтованої діяльності учнівської молоді. Він охоплював навчальні екскурсії, туристські походи, краєзнавчі експедиції, польові заняття, музейні практики, освітні маршрути та проектну роботу.

Установлено, що в закладах загальної середньої освіти освітній туризм реалізовувався

переважно через предметні екскурсії, а в позашкільні – через діяльність центрів туризму і краєзнавства, гуртків, клубів юних туристів та екскурсів. Його значення полягало у формуванні пізнавальної активності, дослідницьких умінь, комунікативних навичок, вміння працювати в команді, відповідального ставлення до природи, історії та культури рідного краю.

Основними тенденціями розвитку освітнього туризму були розширення його змісту, посилення краєзнавчої, екологічної та громадянсько-виховної спрямованості, зростання ролі позашкільних закладів і орієнтація на формування практичного досвіду учнів. Водночас його розвиток стримували недостатнє методичне забезпечення, обмежені фінансові можливості, складність організації безпечних маршрутів і нерівномірність розвитку туристсько-краєзнавчої роботи в регіонах.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом сучасних моделей освітнього туризму, використанням цифрових інструментів для створення віртуальних екскурсій і розробленням методичних рекомендацій для закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабенко І. В. Методика навчання учнів молодшого шкільного віку у гуртках туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 184–186. DOI: 10.32782/2663-6085/2023/60.37.
2. Гальків Л. І., Кулиняк І. Я. Теоретико-прикладні аспекти розвитку освітнього туризму в Україні. *Вісник Львівського інституту економіки і туризму*. 2017. № 12. С. 55–61.
3. Ковальчук І. Л. Освітній туризм як різновид неформальної освіти: сутність та основні завдання. *Нова педагогічна думка*. 2018. № 2 (94). С. 147–150.
4. Косило М. Ю. Особливості туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних закладах України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: регіональний аспект. *Молодий вчений*. 2017. № 6. С. 230–235.
5. Наровлянський О. Д. Освітній туризм учнівської молоді України: сучасний стан і тенденції розвитку. *Позашкільна освіта*. 2025. № 5. С. 84–94. DOI: 10.32987/2617-8532-2025-5-84-94.
6. Наровлянський О., Наровлянська М. Концептуальна модель освітнього туризму як форми організації освітнього процесу. *Педагогічна наука і освіта ХХІ століття*. 2026. № 6. С. 150–161. DOI: 10.35619/pse.vi6.163.
7. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / за ред. Ф. Д. Заставного. Київ : Знання, 2006. 575 с.
8. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта та виховання в Україні у векторах сучасного розвитку. *Освіта та педагогічна наука*. 2013. № 3. С. 5–10.
9. Ткачук Л. М. Освітній туризм у світі й в Україні. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин*

НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. 2010. Т. 2. № 2. С. 147–153.

10. Україна. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>

11. Україна. Міністерство освіти і науки України. Про затвердження Положення про центр, будинок, клуб, бюро туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді : наказ від 19.12.2002 № 730. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0010-03>

12. Устименко Л. М. Освітній туризм як історико-культурне явище. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. 2014. Вип. 15. С. 102–108.

13. Arcodia C., Cavlek N., Abreu-Novais M., Humpe A. Educational tourism and experiential learning: students' perceptions of field trips. *Tourism Review*. 2021. Vol. 76, No. 1. P. 241–254.

14. Ritchie B. W., Carr N., Cooper C. Managing Educational Tourism. Clevedon : Channel View Publications, 2023. 260 p.

15. Tomasi S., Paviotti G., Cavicchi A. Educational tourism and local development: the role of universities. *Sustainability*. 2020. Vol. 12, No. 17. Article 6766. DOI: 10.3390/su12176766.

REFERENCES:

1. Babenko I. V. (2023). Metodyka navchannia uchniv molodshoho shkilnoho viku u hurtkakh turystsko-kraieznavchoho napriamu pozashkilnoi osvity [Methods of teaching primary school pupils in tourist and local history clubs of out-of-school education]. *Innovatsiina pedahohika*, 60, 184–186. DOI: 10.32782/2663-6085/2023/60.37 (in Ukrainian).
2. Halkiv L. I., & Kulyniak I. Ya. (2017). Teoretyko-prykladni aspekty rozvytku osvitnoho turizmu v Ukraini [Theoretical and applied aspects of educational tourism development in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho instytutu ekonomiky i turizmu*, 12, 55–61 (in Ukrainian).
3. Kovalchuk I. L. (2018). Osvitnii turizm yak riznovyd neformalnoi osvity: sutnist ta osnovni zavdannia [Educational tourism as a type of non-formal education: essence and main tasks]. *Nova pedahohichna dumka*, 2(94), 147–150 (in Ukrainian).
4. Kosylo M. Yu. (2017). Osoblyvosti turystsko-kraieznavchoi roboty u pozashkilnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia: rehionalnyi aspekt [Peculiarities of tourist and local history work in out-of-school educational institutions of Ukraine in the second half of the 20th – early 21st century: regional aspect]. *Molodyi vchenyi*, 6, 230–235 (in Ukrainian).
5. Narovlianskyi O. D. (2025). Osvitnii turizm uchnivskoi molodi Ukrainy: suchasnyi stan i tendentsii rozvytku [Educational tourism of student youth in Ukraine: current state and development trends]. *Pozashkilna osvita*, 5, 84–94. DOI: 10.32987/2617-8532-2025-5-84-94 (in Ukrainian).
6. Narovlianskyi O., & Narovlianska M. (2026). Kontseptualna model osvitnoho turizmu yak formy orhanizatsii osvitnoho protsesu [Conceptual model of educational tourism as a form of organizing the educational process]. *Pedahohichna nauka i osvita XXI stolittia*, 6, 150–161. DOI: 10.35619/pse.vi6.163 (in Ukrainian).

7. Petranivskyi V. L., & Rutynskyi M. Y. (2006). *Turystychnе kraieznаvstvо* [Tourist local history]. Kyiv: Znannia, 575 p. (in Ukrainian).
8. Pustovit H. P. (2013). Pozashkilna osvita ta vykhovannia v Ukraini u vektorakh suchasnoho rozvytku [Out-of-school education and upbringing in Ukraine in the vectors of modern development]. *Osvita ta pedahohichna nauka*, 3, 5–10 (in Ukrainian).
9. Tkachuk L. M. (2010). Osvitnii turizm u sviti y v Ukraini [Educational tourism in the world and in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Instytutu mizhnarodnykh vidnosyn NAU. Seriya: ekonomika, pravo, politolohiia, turizm*, 2(2), 147–153 (in Ukrainian).
10. Ukraina. Zakon Ukrainy “Pro pozashkilnu osvitu” vid 22.06.2000 № 1841-III [Ukraine. Law of Ukraine “On Out-of-School Education” dated June 22, 2000 No. 1841-III]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (in Ukrainian).
11. Ukraina. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2002). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro tsentr, budynok, klub, biuro turizmu, kraieznаvstvа, sportu ta ekskursii uchnivskoi molodi: nakaz vid 19.12.2002 № 730 [On approval of the Regulation on the center, house, club, bureau of tourism, local history, sports and excursions for student youth: order dated December 19, 2002 No. 730]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0010-03> (in Ukrainian).
12. Ustymenko L. M. (2014). Osvitnii turizm yak istoryko-kulturne yavyshche [Educational tourism as a historical and cultural phenomenon]. *Kultura i mystetstvo u suchasnomu sviti*, 15, 102–108 (in Ukrainian).
13. Arcodia C., Cavlek N., Abreu-Novais M., & Humpe A. (2021). Educational tourism and experiential learning: students’ perceptions of field trips. *Tourism Review*, 76(1), 241–254.
14. Ritchie B. W., Carr N., & Cooper C. (2023). *Managing Educational Tourism*. Clevedon: Channel View Publications, 260 p.
15. Tomasi S., Paviotti G., & Cavicchi A. (2020). Educational tourism and local development: the role of universities. *Sustainability*, 12(17), Article 6766. DOI: 10.3390/su12176766.

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 04.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 31.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.10.2026